

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΤΟΠΧΑΝΑ ΑΡΙΘΜΟΣ 78

Ἡ Θέσις τῶν Λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσης

Ὁ ἐπιφανὴς φιλόλογος Φριδερίκος Θίερτος, ὁ praceptor Bavaria ἐρωτηθεὶς ποτε τί ἡδύνατο νὰ πράξῃ ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος, ἵνα ἀνοψώσῃ τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰ ἄλλα σχολεῖα ἀπύνητος διὰ τοῦ λατινικοῦ ῥήτου *honos et praemium alunt artes*. Οὐδεμία Κυβέρνησις δύναται ποτε κατὰ βούλησιν νὰ πράξῃ τὰς ἐνεργούσας ἐν χώρᾳ τινὶ πνευματικῆς ἢ ἐκπολιτιστικῆς δυνάμεις, ταύτας ὅμως δύναται νὰ προκλήῃ καὶ νὰ θαρρύνῃ, παρέχουσα εἰς αὐτὰς τὸν προσήκοντα μισθὸν καὶ ἐξίκερυστα δημοσιὰ τὰ καλὰ, ἅτινα οὕτω κατορθωτὰ γίνονται.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς ἡμετέρας Πολιτείας δεόν νὰ λάβῃ τοῦτο νῦν ὑπ' ὄψιν σπουδαίως, ὅτε τὰ σχολικὰ τῆς Κρήτης πράγματα θὰ τύχωσιν πλὴν νέας ἐν τῇ Βουλῇ ἀναθεωρήσεως καὶ ῥιζικωτέρας πιθανῶς μεταβολῆς. Οὐδαίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι θὰ ἐδικαιούτο τις νῦν, μετὰ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως, νὰ προσδοκᾷ κρείσσονα τῆς ὑπαρχούσης κατὰστασιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἄλλω, τε καὶ διότι ἐν τινι μέτρῳ ὠφελούμεθα ἐκαστος ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι δεδομηκαμένων. Δὲν προτιθέμεθα νῦν νὰ ἐξετάσωμεν τὰς αἰτίας αἵτινες ἔρρου εἰς τὰ σήμερον ὑπάρχοντα καὶ ἐξ ἄλλων λόγων καὶ διότι θὰ ἀπέδκινεν ὁ λόγος λίαν μακρὸς· σήμερον πρόκειται νὰ συζητηθῶσιν οἱ τρόποι καὶ τὰ μέσα τῆς διορθώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν καθόλου πραγμάτων, μέρος δὲ τῆς γενικωτέρας ταύτης διορθώσεως εἶναι καὶ τὸ θέμα, ὅπερ συντόμως ἐντάχθη ἐξετάζομεν Πᾶς τις λοιπὸν μαθητῶν τὰ τοῦ μισθοῦ τῶν πρὸ ἡμῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως (περί τῶν δημοδιδασκάλων δὲ οὐκ

γίνῃ ἴδιος λόγος) θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι οὗτος καὶ λίαν γλίσχρος εἶναι καὶ ἐν οὐδεμιᾷ δικαίᾳ ἀναλογίᾳ εὐρίσκειται πρὸς τὸν κόπον εἰς ὃν ὁ διδάσκων ὑποβάλλεται καὶ πρὸς τὸν χρόνον ὅστις πρὸς τοῦτο δαπανᾶται. Ἀρκεῖ νὰ παραβάλλῃ τις πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἄλλα κατ' οὐσαν ἰσότητα, ἐν τε τῇ κοινωνίᾳ καὶ Πολιτείᾳ, ἐπάγγελματα διὰ νὰ ἀνεύρῃ ἐν τῷ μισθῷ οὐχὶ ἰσότητα, οὐδὲ πέρρωθεν τοῦτο, ἀλλὰ διαφοράν, διαφορὰν μεγίστην, οὐχὶ βεβαίως ὑπὲρ τῶν διδασκάλων. Λέγεται, καὶ κατὰ κόρον μάάλιστα ἀκούει τις τοῦτο, ὅτι ὁ διδάσκαλος διδάσκων δὲν ἔχει πολλὴν χρεῖαν προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ὅτι εἶναι οἷον αἱ μηχανὴ τὴν κινουμένην οἰκοθὲν πλέον μετὰ τὴν κατῆσιν γνώσεών τινων καὶ δεξιότητάν· εὐνόητον δ' ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ταῦτα λέγοντες, εἶναι καὶ οἱ ἀμαθέστεροι καὶ ἐπιπολιώτεροι, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἐν σπουδαιοτέρᾳ πως συζητήσει.

Μικρὸ, λοιπὸν μισθὸς ἀπ' ἑνός, ἀπ' ἑτέρου δὲ πολλή καὶ ἐπίμοχθος ἐργασία γεννᾷ παρὰ τῷ ἀνωτέρῳ διδασκατικῷ προσωπικῷ ἀθροίσμῳ τινὶ καὶ δυσχρίσκειν ἥτις καὶ εἰς ἀποθάρρυνσιν φθάνει. ὅταν τις βλέπῃ ὅτι δὲν ἀξιοῦνται αἱ δικαίαι αὐτοῦ αἰτιάσεις τῆς προσηκούσης προσοχῆς, ἵνα ἐπέλθῃ ἡ θεραπεία. Ὁκνοῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν τί περὶ τούτων ἐν Γερμανίᾳ γίνεται, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς τὸ πρότυπον καὶ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς, διότι τίς ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ καταρעύγωμεν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ἀπὸ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν, τὰ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος νενομοθετημένα, δὲν ἔτυχον μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν ἀξίας λόγου προτοχῆς καὶ μιμησεως; Ἐνῶ δὲ ὡς γνωστὸν μέγα ζήτημα ὑπάρχει ἐν τοῖς σχολείοις πολλῶν πεπολιτισμένων κρατῶν, τὸ τοῦ λεγομένου ὑπερφορτισμοῦ τῶν μαθητῶν, ἀπασχολοῦν σπουδαίως τοὺς

παιδαγωγικούς; καὶ ἱατρούς; περ' ἡμῖν τὰ πράγματα ἀπέβησαν οὕτως; ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ζήτημα ὑπερφορτισμοῦ τῶν διδασκάλων, εὐκόλως δὲ εἶναι νὰ ἐννοήσῃ τις πόση ζήμια; τῇ; περ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσει; γίνεται τοῦτο πρόβλημα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῇ; ἀκριβοῦς; ἐξετάσει; τῶν ἀποτελεσμάτων αἰτίας; τινὲς; κατατολμαίεσθαι καὶ ἡ αἰτία αὕτη, ἐπιτραπήτω εἰς ἡμᾶς, εὐκόλως; νοουμένη; τῇ; αἰτία; ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι, νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις; τίνα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ προσηγορευμένου τούτου εἰς; τοῦ; διδασκάλου; κκοῦ, περὶ πέμποντες; τὸν ἀναγνώστην ὡς; πρὸς; τὰ; ἀριθμητικά; λαπτομερείαι; τοῦ μισθοῦ καὶ τῶν ὥρων τῇ; διδασκαλίαι; εἰς; τὸ ἐν γὰρ; συνελθόν ὑπόμνημα τοῦ «Συνδέσμου τῶν λειτουργῶν τῇ; Μέσῃ; Ἐκπαιδεύσεως».

Ταῦτα λοιπὸν δύνανται; τι; νὰ συνίστῃ; εἰς; τὰ ἐξῆς;

1) Εἰς; τὸ ὅτι γεννᾶται δυστρέπεια; τι; καὶ λύπη; περὶ τοῖς; διδασκάλου; διότι; βλέπουσιν ὅτι τίθενται; εἰς; ἥσσαν μοῖραν ἄλλων ἰσοτίμων κατ' οὐσίαν ὑπαλλήλων τῇ; Πολιτείας; ἡ διαφορά μόνον εἶναι ὅτι οἱ ὑπαλλήλοι οὗτοι διὰ γούσιν ἀκοπώτερον τῶν διδασκάλων βίον, ἐνῶ αἱ εὐθύναι εἶναι τοῦλάχιστον ὅσαι. Περιφρονεῖται λοιπὸν οὕτω ἡ ἐργασία ἐκείνη ἐξ ἧς; οὐδὲν πλεόν, καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἐξαρτᾶται ἡ τὸ μέλλον τόπου τινός;. 2) Γνωστὸν εἶναι ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος; τῶν καθηγητῶν δὲν εἶναι πλούσιοι; ἀναγκάζονται λοιπὸν νὰ περιορίζωνται; εἰς; τὸ τελευταῖον δυνάτον ὅριον τὰς δαπάνας; αὐτῶν ἐπὶ ὁλόκληρῃ τῇ; ἀξιοπρεπείᾳ; τῇ; θέσει; ἣν ὀφείλουσιν τοῦλάχιστον νὰ κατέχωσιν εὐνόητον δ' εἶναι ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος; καθίσταται ὀδυνηρότερος; εἰς; τοῦ; διατρέφοντα; καὶ οἰκογενεῖαν. 3) Πάντες; μὲν οἱ ἐπιστήμονες; ἰδίᾳ ὅμως; οἱ διδάσκαλοι; ἔχουσι ἀνάγκην συγγραμμάτων, πολλάκις; λίαν δαπανηρῶν, ἵνα οὐ μόνον περικυλεύωνται πρὸς; διδασκαλίαν ὁλλὰ καὶ ἐν τινὲς μέτρῳ περικουλοῦσθαι εἰς; τὰς; προόδους; τῇ; ἐπιστήμῃ;. Ἀλλ' ἔχόντων τῶν πραγμάτων ὡς; ἔχουσι νῦν ἀδυνατεῖ ὁ διδάσκαλος; τελείως; νὰ πορίζηται τὰ διδλικά ταῦτα, ἔχων ἄλλως; τε πολλάκις; καὶ ἄλλα; ἐπιτακτικώτεραι; ἀνάγκαι;. Μένει λοιπὸν στάσιμος; ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἥτις; πάντοτε προβαίνει πρὸς; τὰ πρόσω, καὶ τοῦτο οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ἔρχεται καὶ τῇ; μισθοδοσίᾳ; αὐτοῦ Πολιτείας;. 4) Ἐπέρχεται λοιπὸν οὕτω πολλάκις; διανοητικῇ; τι; ἀπονήκωσις; καὶ ἀγόνια, ἀπὸ ἑκάστο; ἐν τῷ περὶ ὑπέρβει; τοῦ τῷ ἀγῶνι ζητεῖ μάλιστα πάντων νὰ ἐξισφαλίξῃ τὰ ἀπαραίτητα ὀλικά μίση τῇ; συντηρήσει; αὐτοῦ. Οὕτω δὲ δύνανται νὰ ἀποδῇ ὁ διδάσκαλος; μετὰ τὴν κινούμενην καὶ ἀμείνων ἀλλοτρίαν τὰ πλεονέστερον προσηγορευμένην;. 5) Καὶ ἑλαχίστου κειροῦ ὑπάρχοντος; ἀναγκάζεται; τι; πολλάκις; νὰ καταρῶνται; εἰς; ἐπιπροθέτους; ἐργασίας; οὐδόλως; ἀναγκασμένους; ἐκ τοῦ ἄλλου κόπου, ἐπέρχεται δ' οὕτω ὑπερκόποις; τις ἥτις; ἀγεί τὸν διδασκάλου, ὑπὸ τῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ἐποφῆς; εἰς; ὁλοθρον. Εἰς; τὰ τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα πρόσθε; καὶ ὅτι 6) ὅτι; τι; τῶν καθηγητῶν εὐρὴ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπικερδοστέρην θέσιν ἀπέρχεται τῇ; πετρίδῃ; τοῦ; οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ ἀπόφοιτοι τῶν περ' ἡμῖν Γυμνασίων ἀποτρέπονται τῇ; σπου-

δῇ; τῇ; φιλολογίᾳ; καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν, προβλέπονται; τὰ; διερχομένη; καὶ ὧν ἀργότερον θὰ ἔλθῃ νὰ πελάτῃσι. Ἀνάγκη δὲ τὸ πρῶμα τοῦτο νὰ μὴ ὑποτιμᾶται διότι; εἶναι δυνατόν νὰ περιέλθῃ ποτὲ ἡ Κυβέρνησις; εἰς; πραγματικὴν στενωπὴν πρὸς; ἀνεύρεσιν κκοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ, ἐν περὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ θὰ γίνῃται σπουδὴ; τι; καὶ ἐπιμέλεια;.

Τοιαῦτα ἐν περιλήψει; τὰ ἀποτελέσματα τῇ; καταστάσει; ἐν ᾗ εὐρίσκονται νῦν οἱ καθηγηταί. Ἀ; ἐλπίζομεν ὅτι καὶ μέχρι; τοῦδε; πάντοτε φρουδῇ ὑπάρξει; καὶ ἐλπίδες; βελτιώσεως; δὲν θὰ ἀποβῇ καὶ πάλιν κενὰ καὶ ὅτι βελτιούμενον ἔσται τῇ; Μέσῃ; καθ' ὅσον ἔκπαιδεύσει; δὲ ἡ; περικυλεύεται ἡ ἀνωτάτη τάξι; παντὸς; ἔθνους; οἱ καθηγηταί; θὰ τῷ ὅσον; κρείσσειν περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκπληρώσει; τοῦ καθήκοντος; αὐτῶν, ἡ περὶ τότε μετὰ γὰρ; καὶ ἀπογοῦσθαι; θὰ ἐκπληρώσῃ.

ΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

B'

Εἰς τὰ φυτὰ ὁ κορμὸς ὅτε μὲν εἶναι; εὐθεία γραμμὴ, ὅτε δὲ καμπύλη. Εἰς τὰ ἐφήμερα ἀνθὴ καὶ τὰ ἀδύνατα φυτὰ βλέπομεν τὴν κεφαλὴν κλίνουσαν, τὸν κορμὸν καμπτόμενον, ἀντιθέτως δὲ εἰς τὰ μεγάλα δένδρα τὸ στέλεχος; κατ' εὐθείαν ὑφύεται. Εἰς τὰ ἀδύνατα ὁ κανὼς; λυγρίζει, διότι δὲν δύναται νὰ θλασθῇ, εἰς τὰ ἰσχυρότερα θλάται τὸ στέλεχος; διότι δὲν δύναται νὰ καμφθῇ. Συμφωνία ὁδὸν καὶ ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν νόμων. Ὡς; ἐν τῇ φύσει τὸ λυγρίζειν δεικνύει λεπτότητα; τινα, τρυφερότητα, ἀδυναμίαν οὕτω καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ τοῦ σώματος κλίσις; δηλοῖ συναίσθησιν ἀδυναμίας, τάσιν πρὸς; τὴν κολακίαν, εὐστροφίαν τέλος; χαρακτήρος. Ἡ καμπυλότης; δ' αὕτη, ἡ δεικνύουσα τὸ σέβας; ἢ τὴν κολακίαν, πόσους; βαθμούς; πάλιν καὶ πόσας; ἀποχωρώσεις; παριστᾷ ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ! Ὁ δοῦλος; τῆς Ἀνατολῆς; προσπίπτει μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς, ὁ λαζαρόνος; τῆς Νεαπόλεως; λυγρίζει; εἰς; δύο, ὥσπερ καὶ περ' ἡμῖν τινες οὕτως; πιθικίζονται, ὁμοίως; τύχη νὰ συναντηθῶσι μετ' ἡμιγνώστου κυρίας, ὁ κάτοικος; τῶν βοραιοτέρων κλιμάτων, ψυχρότερος; καὶ ἀξιοπρεπέστερος; ὢν, διὰ νὰ δείξῃ τὸ σέβας; αὐτοῦ ἢ διὰ νὰ χαρετίσῃ, κλίνει μόνον ἡρέμια τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ τὴν ἰδίαν ἀξίαν θέλων νὰ τηρήσῃ, ἢ ὁ δίκαιος, ὁ ἀπαξιῶν νὰ ταπεινωθῇ πρὸ ἀνθρώπου; δυνάμεως, ἐκεῖνος ὀρθῶς; εὐθύς, ἀκαμπτος; διαιτελεῖ.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ οὕτω παραδόξως, ἀλλ' ἁρμονικῶς, ἡ ἐννοία τῶν γραμμῶν ἐπὶ τοσοῦτον συμφωνεῖ ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ἠθικῇ, διὰ νὰ μὴ συμφωνῇ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ; Καὶ ὅντως; τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, αἵτινα διεγείρει ἡμῖν ἡ τοιαύδε ἢ τοιαύδε διεσθύνσεις; τῶν φυσικῶν γραμμῶν, τὰ αὐτὰ διεγείρει καὶ ἡ τῶν γραμμῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐκ τῆς παλαιτέρας ἀρχιτεκτονικῆς; ἃς; λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰ αἰγυπτιακά μνημεῖα. Τὸ αἰωνίως; ὁμοιόμορφον, τῆς ἴσης; ἐκείνης; καὶ ὁμοῦς; γραμμῆς, τὸ κατατονοῦν τὸν ὀφθαλμὸν, διαγραφόμενον; καὶ ἐκτεινόμενον; εἰς; τὸ ἄπειρον οὐρανοῦ ὁμοιόμορφον; καὶ αὐτοῦ, ἀποπνέει ἡρεμίαν μεγαλοπρεπὴ καὶ σεμνὴν καὶ οἰώνει ἀπεικονίζει; γιγαντώδη στάθμην βαρύνουσαν ἢ βαρύναν ἐπὶ τοῦ τρα-

χήλου λαού, δούλου, τληπαθοῦς καὶ ἀπέλπιδος! Ἄλλ' ἡ εὐθυγραμμία δὲν εἶναι τὸ μόνον σύμβολον τῶν μνημείων τῆς Αἰγύπτου. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔνθα τὸ πᾶν εἶναι σύμβολον, ἔνθα τὰ ἱερογλυφικά δεικνύουσι τὰς ἰδέας ἀντὶ νὰ γράψωσιν αὐτάς, βλέπομεν τὴν εὐθυγραμμίαν τῶν ναῶν ἐξαγοραζομένην διὰ τοῦ πυραμιδοειδοῦς σχήματος τῶν τάφων. Τί δὲ εἶναι ἡ πυραμῖς; Εἶναι ἡ σύμπτωσης δύο γηγῆων σημείων ἐν ἐνὶ οὐρανίῳ. Πρὸς σχηματισμὸν δὲ τῆς πυρμίδος ἀπαιτεῖται τὸ ἀπλούστερον τῶν εὐθυγράμμων σχημάτων, τὸ τρίγωνον. —Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, τὸ παραλληλόγραμμον καὶ τὸ τρίγωνον ἤρκεσαν εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ὅπως ἐκφράσῃ διὰ τῆς τέχνης τὰς ἰδέας τοῦ, αἱ παγόδαί, τὰ βαθέα ὑπόγεια, τὸ κάλλιστον τέλος προῖόν τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ἑλληνικὸς ναὸς, σύγκειται ἐκ τῶν στοιχείων τούτων, ὅπως δὲ καὶ ἀνωτέρω ἐφθήμεν εἰπόντες τὸ μὲν ἐν εἶδος τῶν γραμμῶν τούτων παριστᾷ τὴν ἐπίγειον ἡρεμίαν, τὸ δὲ ἕτερον τάσιν πρὸς τὸ ἄπειρον.

Ἡ σινικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐκφράζει ὅλως τι διάφορον, ἐν ᾧ ἡ διέθεσις τῶν διπλῶν τοῦ προσώπου ὀργάνων δηλοῖ διαχύσιν καὶ χαράν, ὁ αὐτὸς δὲ ρυθμὸς ἐπικρατεῖ ἐν τε τοῖς οἰκίμασιν αὐτῶν καὶ τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις. Ἐν τῇ σινικῇ ἀρχιτεκτονικῇ βλέπει τις ἀρχιτεκτονικὴν ἐλαφράν καὶ εὐχαριν, εἰρωνεῖαν σχεδὸν ἀρχιτεκτονικῆς. ὅπόσον ὅμως αὕτη θέλει φανῇ ἐλαφροτέρᾳ, ὅταν τὴν παραβάλλωμεν πρὸς τὴν γοθθικὴν τοιαύτην, τὴν παρουσιάζουσαν παράξενον ὁμοιότητα πρὸς τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον, ὅταν τὰ διπλὰ ὄργανα πρὸς τὰ κάτω νεύοντα ἐξωτερικεύωσι τὴν θλίψιν; Δέν εἶναι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὕτη τόσῃ ἁλβερὰ, ὅσῃ εὐχαρὶς ἡ ἄλλη; Δέν ἔχει χαρακτηριστικὸν θρησκευτικὸν καὶ μυστικόν, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη ἐκδηλοῖ χαράν καὶ ἀφροντισίαν;

Ἄλλ' ἂς μὴ ὁμιλῶμεν περὶ ἀρχιτεκτονικῆς ἀγνώστου ἡμῖν καὶ μόνον ἐκ σχεδιαγραμμάτων καὶ προβολῶν ἀντιληπτῆς καὶ ἔλθωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν, τὴν ἑλληνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Ἡ μεγάλη διαφορὰ τοῦ ρυθμοῦ, ἣτις παρατηρεῖται μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς γοθθικῆς, εἶναι πάλιν ἀποτέλεσμα τῆς διαφορᾶς, ἣτις ἐνυπάρχει μεταξὺ τῶν στοιχειωδῶν γραμμῶν, τῶν αποτελουσῶν ἑκατέραν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τούτων. Ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν ἡμετέρων προγόνων καὶ δὴ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Φειδίου, τὸ θεῖον κατέβη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οὗτοι δὲ δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ὑψωθῶσι μέχρι τῶν θεῶν. Τὴν ἀντίθεσιν ταύτην, τὴν μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῆς τῶν ἐθνικῶν ὑποδηλοῦσιν ἀρχιτεκτονικῇ ἐν τῇ σχέσει τῶν ὑποβασταζόντων μερῶν πρὸς τὰ ὑποβασταζόμενα. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ναοῖς βλέπει τις τὸ ἐπίπεδον, καθήνται οὕτως εἰπεῖν οἱ ναοὶ οὗτοι ἐπὶ ἡρεμουσῶν καὶ ὀριζαντίων γραμμῶν, τὸ δὲ ἐπιστεγάζον αὐτοὺς ἀέτωμα εἶναι σχεδὸν ἀνάγκης ἀποτέλεσμα. Ἡ γοθθικὴ ἐκκλησία ἀπ' ἐναντίας διὰ τῶν ὀξέων αὐτῆς τόξων ἔχει χαρακτηριστικὰ ὑψοσίν τινα πρὸς τὸ θεῖον δηλοῦντα, aspiring character, ὡς λέγουσιν οἱ Ἀγγλοὶ, ὥστε μόνῃ δὲ διαφορὰ τῶν κυρίων γραμμῶν ἤρκεσεν, ὅπως ἀλλὰ τὴν ἐκφράσιν τῶν δύο μνημείων.

Πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν συνδέεται καὶ ἄλλη καλὴ τέχνη ἡ κηπογραφία, ἣ ἡ διαγράψις τῶν κήπων, τῆς ὁποίας κύριον στοιχεῖον εἶναι ἡ διάθεσις τῶν γραμμῶν, καὶ δὴ ὅταν ὁ κήπος εἶναι ἐκτεταμένος. Καὶ ἐνταῦθα προτιμητὴ ἡ εὐθεῖα, πρῶτον μὲν ἐνεκα αὐτοῦ τοῦ μεγέθους· διότι πρᾶγμα παράδοξον, εἰς ἡ εὐθεῖα, ἣτις εἶναι ἡ συντομωτέρα ὁδὸς ἀπ' ἐνός ἑτερον σημείου, δίδει ἐπίσης εἰς τε τοὺς κήπους καὶ τὰς οἰκοδομὰς τὴν ἐκφράσιν τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ μεγέθους. Τοῦτο δὲ διότι καταλαμβάνομεν δι' ἐνός βλέμματος καὶ ἄνευ κατακερματισμῶν τὸ καταμετρούμενον διάστημα ὁλόκληρον,

τὸ δὲ ἀδιαίρετον παράγει τὸ μεγαλεῖον καὶ διότι διὰ τῶν νόμων τῆς σκιαγραφικῆς αἱ παράλληλοι γραμμαὶ εὐθέως διαδρόμου τείνουσι πάντοτε εἰς τὸ νὰ πλησιάζωσι πρὸς ἀλλήλας καὶ τοῦτο παριστᾷ τὴν ἐσχατιὰν λίαν ἀφ' ἡμῶν ἀπομακρυσμένην. Μόλα ταῦτα ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν δημοσίοις κήποις ἐκεῖ ἔνθα τοῦλάχιστον ὑπάρχουσι τοιοῦτοι καὶ λαμβάνεται πρόνοια περὶ αὐτῶν, ἐπικρατεῖ ὁ ἀντίθετος ρυθμὸς, ὁ τῶν ἀγγλικῶν λεγομένων κήπων, ἔνθα πρωτεύει ἡ καμπύλη γραμμὴ μετὰ τῶν ἐλιγμῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς παραγομένων σκολιῶν καὶ διαστρόφων περιπάτων. Καὶ δύναται μὲν ὁ ρυθμὸς οὗτος νὰ εἶναι ἀρεστὸς εἰς πολλὰς ἀτομικὰς διαθέσεις, εἰς τὸν ὀρμίζοντα ποιητὴν ἢ εἰς τὸν μελαγχολοῦντα ἐραστήν, πάντως ὅμως ἢ πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλομένη ἀνασκόπη ἀπαιτεῖ ρυθμὸν αὐστηρότερον καὶ σεμνοτέραν κανονικότητα. Ἡ ξενολατρεία, ἣν πάντες ἡμεῖς γενικῶς τρέφομεν, μᾶς ἐπεβλήθη, ὥστε ὁ αὐτὸς ρυθμὸς νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἐν τοῖς κήποις τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν καὶ τίς δὲν εἶδε μυριάκις τὸ καθιερωμένον δᾶ ἐκεῖνο ὡσεὶδὲς ἢ καὶ φασηλοεὶδὲς σχῆμα, τὸ παρεμβαλλόμενον ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς κήποις μεταξὺ τῆς αὐλείου θύρας καὶ τῆς θύρας τῆς οἰκίας;

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολυταράχου καὶ μονονοχὶ ταχυδρομικοῦ βίου ἐν ᾧ ζῶμεν, δὲν ἤθελεν εἶναι εὐχάριστον εἰς τὸν ἀπὸ τοῦλαβυρίνθου τῶν οἰκογενειακῶν καὶ βιωτικῶν μεριμνῶν οἴκαδε ἐπανακάμπτοντα οἰκογενειαρχὴν νὰ βλέπῃ εἰκόνα τῆς ἀναπαύσεως οὐ μόνον ἐν τοῖς κόλποις τῆς φιλιότητος αὐτῇ οἰκογενείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ καθαρῷ καὶ ἁπλῷ ρυθμῷ τοῦ κηπαρίου του, ἐν τοῖς κανονικοῖς ἐκεῖνοις διαδρόμοις, τῶν ὁποίων τὰ γηραιὰ καὶ σεβαστὰ δένδρα συμμετρικῶς διατεγμένα μαρτυροῦσι τὴν πρόνοιαν τῶν προγόνων του καὶ τοῦ ἐαυτῶν πνεύματος τὸ ἡρεμον;

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΛΕΤΙΔΕΥΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Ποτέρα ἡ ὀρθὴ γραφὴ ᾧς ἢ ᾧς;

Εἰς τῶν λόγων δι' οὓς ἀείποτ' ἐράνην ἀπρόθυμος εἰς τὸ γράφειν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τύπῳ ὑπῆρξε καὶ ἡ τυραννικὴ αὐθιγεία μεθ' ἧς οἱ στοιχειοθέται δίκην ἐλεγκτῶν παραδιορθοῦσιν εἴ τινα λέξιν ἢ φράσιν ἢ στίξιν ἐγὼ εὐτυχῶς ἀκολουθῶν παρὰ τὰ ἐκεῖνοις δεδογμένα. Τοιοῦτόν τι ἐπαθον καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ μου περὶ **γαῖθάρου** δημοσιεύματι, ὅπερ ὁ «Κρητικὸς Ἀστὴρ» εὐχρηστῆθη νὰ μοι φιλοξενήσῃ ἐν ταῖς στήλαις αὐτοῦ. Καὶ περὶ ταῦτα ἐν τῷ εἰρημένῳ δημοσιεύματι ἀπορρογραφῶν **ἐπλάσθεν** (παρὰ.) ἀντὶ **ἐπλάσθεν** (ἀφ'.) καὶ **ᾧς** ἀντὶ **ᾧς**. Καὶ τὸ μὲν **ἐπλάσθεν** χρῆζομεν τῇ τοῦ ὑπευθύνου στοιχειοθέτου σαφῇ αὐθεντίᾳ, τὸ δὲ **ᾧς** φαίνεται μοι γρη῏ον προσοχῇ τινα; καὶ διότι εἶνε πολὺχρηστον μόριον παρ' ἡμῖν, καὶ διότι ὑπὸ τῶν γραφόντων κακῶς τονίζεται **ᾧς**.

Πρὸ δέκα ἐτῶν (1897) ἔγραψον ἐν τῇ ἐμῇ Ἀγγλιστὶ ἐκδοδομένη **Ἱστορικῇ Γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης** (2-1916 ἐπ.) τάδε· Κοινῶς πιστεύεται ὅτι τὸ μόριον **ᾧς** προήλθεν κατὰ συνάφειαν ἐκ τοῦ **ᾧφες** (**ᾧφ'ς**, **ᾧς**), ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη ἐλέγχεται πεπλανημένη. Διότι τὸ ῥῆμα **ᾧφινμι** διὰ τὴν περὶ τὴν κλίσιν ἀνωμαλίαν αὐτοῦ τὸ μὲν μετέβαλε παρὰ μεταγενετέροις τύποις καὶ ἐγένετο **ᾧφίω** καὶ κατ' ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν (**ᾧφίω** + **εἶω**) **ᾧφεῶ**, τὸ δὲ ῥῆμα ἐκλείπον, ἀντ'

αὐτοῦ δὲ καθιερώθη τὸ ὁμιλιώτερον καὶ ἐνέκλιτον εὐχρηστον (ἔαω) ἔω. Τοιοῦτον τρόπον τὸ πάλαιον ἄφες, ἢ μᾶλλον τὸ διαδεχόμενον αὐτὸ ἄφινσε, εἴρε δεινὸν ἀντίπαλον ἐν τῷ ἔαδον ἢ μᾶλλον ἐν τῷ τότε κοινοῦντομένῳ (ἔασε) ἄσε. Καὶ ἐξενίκησεν, ὡς εἰκότι, ἐν τῇ πάλῃ τοῦ (ἄφες) ἄφινσε καὶ (ἔαδον) ἔασε τὸ ἔασε ἐν τῷ συνηρημένῳ αὐτοῦ τύπῳ ἄσε, ὅστις καὶ νῦν ἐστὶ σφίεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς λαλιᾷ, οἷον ἄσέ με, ἄσ(ε) τον, ἄσ' τους. Οὐδὲ γὰρ ἔχει ἡδὴ ἄλλη; ἐξηγήσω; ὅπως πεισθῇ ὁ ἀντιπάλῳ; ὅτι τοῦτο τὸ (ἄσε) ἄσ' εἶνε αὐτὸ τὸ νῦν πολὺ χρηστόν, παρακλεισματικὸν μόριον ἄς».

«Οἱ ἀκολουθοῦντες τῇ ἐκ τοῦ ἄφες πάλαιοτέρᾳ παραγωγῇ καὶ τονίζοντες; ἄς ἀνημονόυσιν ὅτι, ὅτε τὸ μόριον τοῦτο (τὸ ἄς) ἐμφανίσθη τὸ πρῶτον—πρὸ τῆς ἔκτης μ. Χ. ἐκτονταετηρίδος—ἢ προστακτικῇ τοῦ (ἀφίνμι) ἀφίω ἢ τοῦ οὐχὶ ἄφες ἀλλ' ἄφινσε καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ἄφινσε ἀποκοπὴν ἢ μᾶλλον συγκοπὴν ἐν τῇ ὁμογραφίᾳ τοῦ λόγου, οἷον ἄφινσέ με, παρήγαγε τὸν ἐστὶ σφίόμενον τύπον ἄφινσ' ἢ ἄφινς, οἷον ἄφινσέ με, ἄφινς με, ἄφινς τον. Ἀλλ' ὁ τύπος οὗτος (ὁ ἄφινς), ἐὰν συνεκρίνηται περαιτέρω ἐν τῇ ὁμογραφίᾳ, θὰ παρήγεν ἄφ'ς-ἄφς, γάρ, ἂν κατὰ τὰ παῦσε ('πάρε) πάψε, 'καῦσε 'κίρσε; 'κάψε».

Ταῦτα ἔγραψον πρὸ δέκα ἐτῶν, τοιαῦτα δ' ἐδίδαξαν καὶ πρὸ δεκάετις ἔτη, ὅτε ἐξεδίδον τὸ Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικόν μου (1865 σ. vii). Καὶ ἐμμένω τῇ γνώμῃ ταύτῃ δι' οὗς ἀνωτέρω ἐξέθηκα λόγους.

Α. Ν. Γιάνναρης.

Η ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Ἡ ἀξία τῶν ἀπορριμμάτων τῆς πόλεως Παριδίων — Λονδίνον. — Τὶ κερδίζουν οἱ ῥακοσυλλέκται. — Οἱ θαυμοῖ αὐτῶν. — Αἱ συνεργατικαὶ ἐταιρεῖαι. Εἰς τί μεταβάλλονται τὰ ῥάκη ποῦ συλλέγονται. Ὁ θαυμάσιος τοῦ ῥάκου.

Καθ' ἐκάστην εἰς Παρισίους καὶ εἰς τὰ προάστειά των περὶ τὰ 10000 ἄτομα ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ διατρέχουσι τὴν πόλιν, συλλέγοντα πᾶν ὅ,τι οἱ πλοῦστοι ὀπίπτουσιν εἰς τὸν δρόμον καὶ εἰς τὰ κιδώτια τῶν Δημάρχων. Ἡ ἐπερσία ὁλικὴ ἀξία τῶν περιμαζευμάτων τούτων τῶν ῥακοσυλλεκτῶν ἀνέρχεται εἰς 300.000 ἔω; 400.000 φράγκα. Δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι εἰς ῥακοσυλλέκτης ἐν Παρισίοις εἰναι ἀπλῶς ῥακοσυλλέκτης; προβλήματα θαυμάτων καὶ ζήτηματα προτεραιότητος ἀνεξετήθησαν καὶ ἐλύθησαν καὶ εἰς τὸ δικαστήριον. Πρῶτος εἰς γράμμην ἔρχεται ὁ placier. Κατόπιν μόνον συμφωνίας μετὰ τοῦ θυρωροῦ, τότε ἔχει οὗτος τὸ δικαίωμα νὰ ἐρευνᾷ εἰς τὰ poubelles (εἰδικὰ διαμερίσματα διὰ τὰς ἀκτιβριὰς) τῶν οἰκογενειῶν. Ὁ placier μετὰ μεγάλῃς ταχύτητος μεταδίδει ἀπὸ τὴν μίαν θύκην εἰς τὴν ἄλλην, συλλέγων πᾶν ὅ,τι νομίζει ἔχον τινὴ ἀξίαν προτοῦ φθίσουν τὰ χάρα τῆς Δημαρχίας, τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ὅ,τι οὕτο; ἀρίνη. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ὅραχ' ἀνάστημα τὸ μεσολαβῶν μεταξὺ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ placier καὶ τῆς ἀφίξεως τῶν χάρων, μορφαὶ λαθραῖα σπεύδουν νὰ συλλέξουν ὅ,τι καλῶτερον δυνήθουν ἀκόμη νὰ εὑρουν εἰς τὰς poubelles καὶ ἄλλαχ' οὗτοι ὀνομάζονται coureurs δηλ. ἐκείνοι οἵτινες συλλέγουν ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπως δυνήθουν, ὑπεξαίρουντες κατὰ τὸ δυνάτὸν τὰ ἀπολείμματα τῶν

placiers ἢ ἀναζητοῦντες; εἰς τὰς λησμονηθεῖσας γωνίας ὅπου ἤθελον δυνήθῃ νὰ εἰσχωρήσων.

Μεταξὺ τῶν placiers καὶ τῶν coureurs εὐρίσκονται οἱ tombercautiers, οἵτινες ἀνέρχονται ἐπὶ τῶν κάρων ἐρ' ὧν ἐκελύθησαν αἱ poubelles καὶ ἐν τῇ περιπτύσει οἱ coureurs δὲν ἔλθον ἀκόμη ὅλα τὰ χρησιμοποίησιμα ἀπολείμματα τῶν placiers, οὗτοι δύνανται ἀκόμη νὰ συλλέξωσι τι.

Ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ὥρες ἡ ἐργασία ἐνεργεῖται ὁραστηρίως, πάντων συλλεγόντων κατὰ Χίστην, βίκην, φιλία, πεπληρωμένα ὑποδήματα, τεμάχια σιδήρου, λευκοσιδήρου, ὕαλον, βούρτσες, ὅσα κινῶν, καλεστούς ὀμβρελλῶν. Ἀφ' οὗ ἡ συλλογὴ ἐκίστη; ἡμέρα; διακρίβη καὶ ταξινόμηθῃ, μεταφίρεται εἰς τοὺς χονδρικῶς ἐμπορ. οὐμένους τὰ ῥάκη ἢ εἰς συνεργατικὴν τινὰ ἐταιρείαν, ἐν ᾗ ὁ ῥακοσυλλέκτης; ἀποτελῇ μέρος ταύτης. Πᾶς ῥακοσυλλέκτης; μέλος; Συνεργατικῆς φέρει τὴν περισυλλογὴν τῆς ἡμέρας; εἰς τὴν ἐδῶν τῆς ἐταιρείας, ἐνθα ἰδιωτικὸν προσωπικὸν χωρίζει, ταξινομεῖ καὶ δίδει τὴν τιμὴν εἰς τὸ ἐμπόριον. Αἱ τιμαὶ ἀναγράφονται εἰς πίστωτιν τοῦ ῥακοσυλλέκτη, ὅστις καθ' ἐξαμηνίαν λαμβάνει τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας; του. Τὸ κέρδος, ὅπερ ποικίλλει ἀνυπόλογον; τῆς τιμῆς; τοῦ ἐμπορεύματος; εἶναι πάντοτε ἀνώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ συλλέκτης; θὰ ἐλάμβανεν πωλῶν εἰς ἰδιωτικὰ καταστήματα; ἐν τούτοις ὅμως; ποτέ δὲν εἶναι μέγα κέρδος. Ἀπλῶς κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, χωρὶς οὐδέποτε νὰ πλουτῶσι. Τὸ νὰ πλουτίζωσι μετ' ὅσον ὁ κόσμος; ἐπιρρίπτει, τοῦτο εἶναι προσὸν ὅλῃ ὡν. Leroi du chiffon (1) εἶναι ὁ κ. Verdien—Duffron ὅστις κατ' ἔτος; τ' ἔραρε κεφάλαιον 4—5 ἑκατομμυρίων! Οὗτος ἄγεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς; ὅτι πᾶν πρᾶγμα εἶναι ὠφέλιμον εἰς οἰονομήποτε καὶ καθ' οἰονομήποτε τρόπον. Οὗτος ἐνεργεῖ τὴν ἐκλογὴν καὶ ταξινόμησιν τῶν ρακῶν ταχέως; δι' ἑκτοντάδος; πρακτικωτάτων γυναικῶν, αἵτινες; ταχέως ἀποχωρίζουν τὰς διαφόρους ὕλας, ἥτοι μέταξαν, λίνον καὶ βάμβαν καὶ τὰ διάφορα χρώματα τοποθετοῦσαι αὐτὰ ἀνυπόλογον; ἐντὸς; πλείστων σάκκων. Τὰ ἐκ σπάγγων καὶ σχοινίων ἀπολείμματα τίθενται κατὰ μέρος; καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν κατασκευὴν σιγροχάρτου ἢ ἄλλων νέων σχοινίων; τὰ τεμάχια τοῦ ἐλαστικοῦ ἐπανέρχονται εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ χιλίας; μορφαί. Μία ἐσθῆς γυναικὸς; διακρίβηται καὶ ταξινομεῖται εἰς ὀδοκαὶδα περίπου κατατηγῶν.

Τὰ ῥάκη οὕτω διακρίβηται τίθενται ἐντὸς; δεμάτων καὶ ὑποβάλλονται ὑπὸ ὑδραυλικῆς πίεσιν. Εἰς τὸ Λονδίνον ἡ διομηχανία τῶν ῥακῶν δὲν εἶναι οὕτω κλιῶ; διοργανωμένη, εἶναι ὅμως; πλέον ὀποτελεσματικὸς; καὶ ταχύ; ὁ μετασχηματισμός; καὶ ἡ χρῆσις; τῶν συλλεγόντων ὕλικῶν, ὁ ἐπιτυγχάνομενος; κατόπιν ταχέως; διὰ; πρὸς; ἢ χημικῶν λουτρῶν ἀπολυμάνσεως. Ἡ χρῆσις; ὅμως; τῶν ἀπορριμμάτων καίπερ ἀποκαθαρθέντων δὲν εἶναι πάντοτε ὑγιεινὴ καὶ ἡ κατεργασία αὐτῶν ἀποδίδει; πρόξενος; τῆς ἀπολείξε; τῆς ὑγείας; πολλῶν πτωχῶν ἀνθρώπων. Τὰ νέα συστήματα τῆς κατεργασίας; τῶν ρακῶν ἐπέφεραν ἐπαναστάσιν εἰς τὰς μεθόδους; τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν ὕλων τούτων. Ὁ πρῶτος σκοπός; ἦτο; νὰ καταστρέφεται ὅλη ἐκείνη ἡ μάζα τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἐπιβλαβῶν διὰ τὴν ὑγίαν; παραγμάτων, εἰτα ὅμως; ἡ καύσις; ἐφηρμοσθη μετὰ τοσαύτης; τελειότητος; ὥστε; τὰ ἀποτελέσματα; νὰ εἶναι; σήμερον; ἀρκούντως; ἱκανοποιητικὰ.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα αἵτινα δύνανται νὰ ἀμείψουν τὸ κατατεθὲν κεφάλαιον εἶναι; θερμότης, σκωρία καὶ λιπάσματα. Ὀλίγα; μόνον ὕλας; χρησιμοποιοῦνται πρὸ τῆς καύσεως. Τῆς θερμότητος; δύνανται; νὰ γίνῃ; χρῆσις; κατὰ πολλοὺς

τρόπους· οί κυριώτεροι είναι ή χρήσις τοῦ αερίου (gas) καὶ τοῦ ἁτμοῦ, τὸν ὁποῖον ή κύστις αὐτὴ δύναται νὰ παράγῃ. Πολλὰκι κατεσκευάσθησαν ηλεκτρικὰ ἐργαστήσια μετὰ συστήματος καταστροφῆς τῶν ρακῶν καὶ πολλὰ πόλεις φωτίζονται τελείως ὑπὸ τῆς δυνάμεως θερμότητος τῶν καμίνων τούτων παραγομένης· συχνάκις ἐπιτυγχάνεται καὶ ή δύναμις πρὸς κινητοποίησιν τῶν τρελινῶν ἀνευ οὐδὲ ἐνὸς λεπτοῦ δαπάνης διὰ τὸν ἄνθρωπον. Αἱ ὑπὸ τῆς κλύσεως παραγόμεναι σκωρίαι εἶναι τὰ 25 ἢ 33 τοῖς ἑκατὸν τοῦ βάρους τῆς πρότερον κυθείσης ὕλης. Αἱ σκωρίαι αὗται εἶναι χρησιμοποίησιμοι κατὰ ποικίλους τρόπους· ἀφοῦ κοπανισθῶσι καὶ περασθῶσιν ἀπὸ τοῦ κλάσινον δύναται νὰ ἐνωθῶσι με ἀνθρακικόν (cemento) καὶ χρησιμοποιηθῶσι ὡς πλίνθοι· εἰς δόστρωσιν κτλ. κτλ. Ἡ παραχθένσα στήκη δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς ἐργαστήσια ἡνωμένη μετὰ ἀσβέστου. Τὰ τεμάχια τοῦ λευκοσίδηρου καὶ κασιτέρου τίθενται ἐντὸς ἐπιπροσθίτου καμίνων εἰς ἃ ἀναλυόμενα μεταπωλοῦνται μετ' ἄρκτου κέρδους. Ἐτερον σύστημα χρησιμοποίησεως τῶν ἀπορριμμάτων τῶν πόλεων εἶναι τὸ τῆς κομποποιήσεως. Ἰσχυρὰ μηχανὴ διὰ μιᾶς καὶ μόνης ταχείας κινήσεως μεταβάλλει τὰ ἀπορρίματα εἰς ψύματα χρησιμεύον ὡς γόνιμον λίπασμα. Ἀγγεῖα τεθραυσμένα, φιάλαι, δέρματα, λευκοσίδηρος, γόρτης, ράκη, ὅλα ταχέως κόπτονται, κοπνίζονται, καὶ μεταβάλλονται εἰς κόνιν.

Τὰ ἀπορρίματα τῶν χυτοφυαγείων ἦτο γνωστὸν ὅτι ή δύνατο ἀκόμη, καὶ μετὰ τὸ τελευταῖον πείρασμα ὑπὸ τῆς μηχανῆς, νὰ περιέχῃσι ποσότητά τινα χρυσοῦ, ὅστις οὕτως ἐγένετο. Χημικὴ ὁμῶς ἀνακλύψις ἐπινοηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Arthur Forrest κατέστησε δυνατότητιν ἐξαγωγῆς καὶ τῶν τελευταίων ὑπολειμμάτων. Αἱ σκωρίαι τῶν καμίνων καὶ αὗται χρησιμοποιοῦνται· αἱ τοῦ ἄνθρακος χρησιμεύουν μίγνυόμεναι μετ' ἀσβέστου διὰ τὴν κατασκευὴν τοίχων· οἱ οὕτω κατασκευαζόμενοι τοῖχοι ἀντέχουν πολὺ εἰς τὴν πυρκαϊάν. Ἡ ῥευστὴ πίσσα, ή ἀποστίζουσα ἐκ τοῦ ἄνθρακος· εἰς τὰ αερίομετρα, ἦτο τὸ ἐπωφελέστερον ἀπορρίμμα. Ἦδη ή ἐπιστήμη εἴρε τρόπον δι' οὗ θαυμασίως χρησιμοποιεῖται. Ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν ὅτι σήμερον παράγει ἀντιπυρίνην, ἀμυνικὰ ἄλλατα, ἀνθρακικόν ὀξύ καὶ ἀκόμη σακχαρίνην οὐσίαν 300 φορὰς γλυκυτέραν καὶ ἀκριβοτέραν τῆς σακχαρώς. Τὰ παλαιοδένδρα εἶναι τὸ μᾶλλον χρησιμοποίησιμον ἀπορρίμμα· ἀποστέλλονται εἰς τὰ χυτήρια καὶ μεταφερόμενα πρῶτον εἰς ὕγρην κατάστασιν μεταπλάσσονται εἰς κατὰ ῥάβδους καὶ ὑπὸ τοιαύτην μορφήν ἐπιστρέφουν εἰς τὸ ἐμπόριον. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ὅλον τὸ αἷμα τῶν σφάζομένων ζώων ἐγένετο τελείως· σήμερον ὑφιστάμενον μερικὸς μεταπλάσμου· ἀποβαίνει ἐξίρητον λίπασμα· ή θερμότης καὶ ή ὕδραυλικὴ πίεσις ἀποχωρίζουν ἐν τῷ ἐρυθρῷ ὕγρῳ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ λευκώματος καὶ παρασκευάζουν τὸ ξηρὸν αἷμα εἰς τοῖμον πρὸς κομποποίησιν καὶ χρησιμοποίησιν ὡς λίπασμα ἡνωμένον μετὰ ποτάσης καὶ φωσφορικοῦ ὀξέος. Τὰ λείψαντα τῶν ζώων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε οὐδεμίαν ἐμπορικὴν ἀξίαν εἶχον, μετατρέπονται σήμερον εἰς ὠφελιμωτάτας ὕλας. Πάντως εἶδους ὅσα μετατρέπονται σήμερον εἰς ἀπίστευτον ἀριθμὸν εἰδῶν. Ἡ βιομηχανία τοῦ χαρτοῦ εἶναι μετὰ τῶν κυριωτέρων καὶ εἶναι ἀξιοθαύμαστον νὰ βλέπῃ τις προϊόν οὕτω λεπτὸν καὶ λευκὸν ὡς ή χιών καὶ λαμπρὸν, παραγόμενον ἐκ βοωμερᾶς καὶ ἀκαθάρτου ὕλης. Τελειώνομεν ὑπενωμίζοντες ὅτι καὶ τὸ ῥά βί ο ν ή ἀνεκτιμήτου ἀξίας οὐσία ἐξάγεται ἀπὸ ὕλην ἀπορριμμάτων.

(Lettura)

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΒΟΥΛΑΤΖΑΚΗΣ

Σύμβουλος ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν

Ἐγεννήθη ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης τῷ 1866. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τοῦ δικαίου μετὰ τὴν ἀποπελάτισιν τῶν σπουδῶν τοῦ ἰδικηγόρου ἐν Ἡρακλείῳ μέχρι τοῦ 1897, ὅτε ἐκ τῶν πρώτων ἡσπασθῆ τις ἐπαναστατικῆς ἀρχῆς ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης ἐν τῇ γενετείᾳ, ἥτις συμμεριζομένη τῶς πόλεως· αὐτοῦ καὶ ἐκτιμῶσα τὴν πατριωτικὴν δρασιν, ἀπέστειλεν ἀντιπρόσωπόν της παρὰ τῇ Ἐθν. Συνελεύσει.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπῆλθεν ἐπὶ ἑκτον μέλος τῶν συνεργουμένων Συντακτικῶν Συνελεύσεων καὶ Βουλῶν καί πάντοτε ἐξελέγετο Γραμματεὺς τοῦ προεδρίου, ἀπολαύων τῆς ἐκτιμήσεως πάντων ἀνεξαρτήτως κομμάτων.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ψηφισθέντα Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Κρήτης ἰδιοκλήθη ὡς ἀναγκαῖος παράγων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀνετέθη αὐτῷ ή διαχείρισις τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Κρήτης.

Ἐν τῇ παρούσῃ Βουλῇ ἐργασθεὶς ὑπέβαλεν ἐκ τῶν πρώτων τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Πολιτείας, ἀναπτύξας εὐγλωττῶς καὶ δι' ἀκαταμάχητων επιχειρημάτων τὰς προταθείσας οἰκονομίας καὶ μεταρρυθμίσεις.

ΒΑΠΤΙΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΝ ΙΟΥΔΑΝΗ.

(Πραγματεία ἀρχαιολογικὴ)

Φ'λε Κύριε Διευθυντὰ τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος»,

Ἡ περὶ ἀρχαίων κατοίκων τῆς Κρήτης πραγματεία τοῦ λογίου κ. Πύλου Βλαστοῦ, ἐν τῷ ἀριθμῷ 18 τοῦ ὑμετέρου «Ἀστέρος», μοι ἀνέμνησε γλυκεῖς ἡμέρας τοῦ παρελθόντος, ἀπωτάτας, καθ' ἃς ἐμελέτων τὴν Παλαιὰν Διθῆκην ἐπιμελῶς, ἄτε υἱὸς Λευῆτος.

Ίδιαιτέρως ἐνθυμούμαι ὅτι ἐπὶ τοῦ χωρίου (B, 5) τοῦ Σο. φονίου ἐσημείωσα, ὅτι πρέπει νὰ ἐκνέλω εἰς τὸ ζήτημα ἐν οἷς ἐν αὐτῷ φερόμενοι Κρήτες καὶ ἡ Χανιὰν δεῖον νὰ ληφθῶσι ὡς Κρήτη καὶ Χανιά!, ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε ὅτι οἱ Φοίνικες ἐβάπτιζον οὕτω τὰς ἐπὶ πορφυρᾷ καταλαμβανόμενας χώρας, γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ Φοίνικες ἦσαν πρωτεξέδελφοι τῶν Φιλιππίων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν ἐργοντες ἀνὰ τὰς θαλάσσας; τῇ; Ἀνατολῇ; ἀπὸ Θράκης; (Χερεθί) μέγροι Κρήτης; (Χερεθί) καὶ ἀπὸ Κυθέρων (Χερεθί) μέγροι Ἐτρούρκιον (Χερεθί) καὶ μέγροι; Ἡρακλείων Σπηλῶν, καί, κατὰ τι χωρίον πολῦτιμον τοῦ Ἀριστοτέλους; μέγροι; Ἀμερικῆς! (!)

Αὐτὸς ὁ ἐλληνοκώτατος ἀποδῶ; Ἡρακλῆς (ὁ Σμυρῶν τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ Σμυρῶν τῶν Βαβυλωνίων) οὐδὲν εἶνε ἄλλο εἰ μὴ ὁ Μελέγ-ΚΑΡΘ τῶν Φοινίκων ἥτοι ὁ Μελι-ΚΕΡ-ΤΗΣ, ἀρκεῖ κατὰ τὴν αὐρὰν περὶ τὴν τοῦ De- Gesnola τὸ ΜΕΛΑΡΘ νὰ ἀναγνωσθῇ ἑβραϊστὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἄριστερά (ΘΡΑΡΑΕΘ ἢ ΘΡΑΡΑΕΣ ἥτοι ΗΡΑΚΛΕΣ).

Ὁμιλῶ περὶ Ἡρακλέους; ἐξ ἀφορμῆς μὲν τῶν Ἡρακλείων Σπηλῶν, ἃ; ὁ Σμυρῶν τῶν Φιλιππίων ἐλεῖλε καὶ κατέρριψεν, ἐνῶ ἐν τῷ σενῶ τοῦ Γιβραλτῆρ αὐτὸς ὁ Μελέγ-Καρθ (ἥτοι ὁ Ὑψιστος, «ὁ Κύριος τῆς γῆς») διεχώρισεν ἐν δυνάμει βραχιόνας αὐτοῦ Εὐρώπην ἀπ' Ἀφρικῆς, κυρίως ὅμως ὅπως διείπω ὅτι ἡ ἐκφορὰ ΚΑΡΘ ἢ ΚΑΡΤ κατήντησε σχεδὸν προσηγορικῇ, καὶ οὐχὶ κυρία ἐπιωνυμία τῶν πόλεων, ἃς οἱ Φοίνικες ἐπὶ πορφυρᾷ καὶ ποικίλῃ ἄλλῃ ἐμπορίᾳ κατελάμβανον.

Ἔδει ὅθεν νὰ μὴ ξενισθῇ πολὺ ὁ κ. Βλαστός διὰ τὴν σύμπτωσιν ταύτην τοῦ ὀνόματος τῆς Κρήτης; πρὸς τὰ φοινικικὰ καὶ φιλιστικὰ αὐτὰ ὀνόματα Κερεθ καὶ Κερεθ.

Περὶ Κερεθίμ δὲν ὁμιλῶ, διότι καὶ οἱ ἄκριοι δακτύλοι ἀψάμενοι ἑβραϊκῆς γνώσκουσιν ὅτι αὐτὸ τὸ IM εἶναι πληθυντικὴ κατὰληξίς; (προβλ. Χερουθ-ίμ, Σεράπ-ίμ, Μισρά-ίμ, κτλ.)

Εἰς λοιπὸν Μελέγ (Μολόγ!, Ὑψιστος; θεός), ΜΕΛΙΧΙ-ΟΣ (2) ἐν Οὐρανῷ; καὶ πολλὰ καὶ ὅρα; ΚΑΡΤ ἐπὶ γῆς; ἢ ἀνὰ τὰ χάη ("Ὅρα θεομαχίαι; διακηρύξεις; Σιωκράτους κοσμολογίαι; ἐν Φαίδωνι). Διὸ καὶ ὁ Ζεὺς καὶ οἱ θεοὶ παρὰ Λατίνοι; λέγονται domini terraum κύριοι τῶν Κόσμων.

Ὁ παντοδύναμος ὅθεν Ἡρακλῆς; ἥτοι ὁ Μελικέρτης; τῶν Ἑλλήνων, εἶνε ὁ Ὑψιστος; αὐτὸς Δημιουργός; καὶ Κύριος; τῆς Γῆς; ἐνῶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ κατήντησεν ὁ εὐτελέστερος τῶν ἡρώων τῆς ὥς; Μελικέρτης ὁ Ὑψιστος δὲ ὡς; Ἡρακλῆς.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου ἐν τῷ παρόντι.

(1) Ὁ κ. Τάκης Κανδηλώρος, ἀνακαλύψας ἐν τῷ Στράβωνι τὴν Ἀμερικὴν, παρέλιπε τὴν μνείαν καὶ τὸν συνδυασμὸν τοῦ ἀριστοτέλειου χωρίου μετὰ τοῦ στραβωνίου, ὅτινα ἀμφότερα πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀνακοινώσει; ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ὑπαξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς, ὡς ἐνθυμούνται οἱ κ.κ. Κρήτες ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθυπασισταὶ ἅπαντες, οὐδὲ ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ κ. Κανδηλώρος τὸ ἐν τῇ πεπολιτισμένη Περουβίᾳ τῆς Ἀμερικῆς **Φοινικίων** ἀλφάβητον, οὐδὲ συνεδύσατο πρὸς τὸ παλαιότατον ὄμοιον κρητικόν. Ναὶ μὲν σεβασμιώτατος κληρικὸς Ἰάπων, ἐν μονογραφίᾳ αὐτοῦ, ἣν δὲν ἔχω σήμερον πρὸ χειρὸν, διακρίνεται τὴν ἐξ Ἰαπωνίας ἀνακαλύψιν τῆς Ἀμερικῆς, ἢ μάλλον παλαιότητα ἐπικοινωνίας Ἰαπωνίας καὶ Ἀμερικῆς, πλὴν οὐδεὶς ἐμποδίζει λόγος νὰ ἀληθεύῃ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, ἐπικούρος δὲ εἰς τοῦτο νὰ προσέρχηται ἡμῖν καὶ ὁ εὐδύτατος ἐν τοιοῦτοις ζητήμασι Στράβων, ἐν τρόπῳ οὐδεὶς ἐμποδίζει ἀποχρῶν λόγος ἢ ἀνακάλυψις τοῦ Κολόμβου νὰ ἦνε ἀπόρροια πεπονήσεως ἐπιστημονικῆς, ἐφαρμογῇ ἰταμῇ Μαθηματικῆς ἀληθείας καὶ σύλληψις καὶ δωρήμα. Νου καὶ οὐχὶ ἀπότοκος ἀδεσπότου Φύμης καὶ Θούλου ἀνὰ τὰ στόματα τῶν ἀπεράλων ἀνδρῶν τοῦ Μεσαίωνα, μα τὸν Taine.

(2) Μολόγ παρὰ τοῖς φοινικικοῖς λαοῖς, Ἑλογίμ παρ' Ἑβραίοις, Ἀλλόχ παρ' Ὀθωμανοῖς καὶ ΛΟΓΟΣ ἢ Μελίχως ἢ Κάμυλος (Ἑρμῆς) παρ' Ἑλλήσι.

Πρόκειται νὰ παρουσιασθῇ ὁ Ἡρακλῆς;—Μελικέρτης; (Μελέγ-ΚΑΡΤ) ὡς ὑποστῇ; καὶ ἄλλην ἀλλοίωσιν φιλολογικὴν, ὡς ἀνατραπεί; τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας; καὶ ὡς γενόμενος ἐξ-πίνης ΚΑΡΤ-Μελέγ ἥτοι Καρθαμύλη ἢ Καρθαμύλα, ΚΡΗ-ΤΗ-ΜΗΛΟΣ. (1)

Ὡστε ὡς; βλέπετε, Κύριε Διευθυντά, ἡ φοινικὴ καὶ φιλιστικὴ αὕτη λέξις; ΚΑΡΤ κατεδιώκει ἡμᾶς; ἀπανταχοῦ.

Ὅτε ἐν Αἰγύπτῳ ἐφωτοβόλει ἡ ἀνάμνησις; ἐκπάγλου πολιτισμοῦ, οἷος; ὁ τῆς; III' δυναστείας; ἡ Διδῶ (Ἑλισά) ἔδρευεν ΚΑΡΘ; Καρθαγένην, Καρχηδόναν ἐν Τύνιδι, αὕτη δὲ ἡ Καρθαγένη ἔτικτε μετὰ πολὺ ἄλλην Καρθαγένην ἐν Ἰσπανίᾳ.

Οὕτω ὁ κόσμος εἶνε πλήρης; πόλεων φοινικικῶν (ΚΑΡΤ), ἃ; ὁ κ. Βλαστός ὑπολαμβάνει κακῶς; φιλιστικῆς ἀποικίδας; καὶ οὐχὶ φοινικικῆς ἐν γένει καταλήμματα ἢ ἐπισταθμίας;

Μὴ ὁ κλεινός; Benau δὲν νομίζει ὅτι τὸ ΠΕΛΑΣΓΙΚΟΝ ζήτημα εἶνε αὐτόχρομα αὐτὸ αὐτότατον τὸ ΦΙΛΙΣΤΑ-Ι-ΚΟΝ;

Μόνον ἐν ἀπὸ τοιαύτης ἀρετηρῆς ἀναχωρῇ καὶ ὁ κ. Βλαστός; θὰ ἔχῃ δίκαιον, ταυτίζων Κρήτας; καὶ Φιλιστικούς; (Κερεθ-ίμ).

Ἄλλως; θὰ μοι ἐπιτραπῇ νὰ υπολάβω ὅτι παρελαμβάνει μίαν κακὴν μετάφρασιν τῶν Ὁ' ραββίνων μεταγλωττιστῶν τῆς Παλαιᾶς; ὅπως; ἐποικοδομήσῃ τὸ ἴδιον θεῶρημα.

Διότι, οὐδὲ δέχομαι μετανάστευσιν Κρητῶν ἐνταῦθεν ἐκεῖσε, ἐνῶ τούναντιον δεῖον πᾶς; τις νὰ δεχθῇ φυσικωτέρην τὴν ἐκείθεν ἐπίσκεψιν, ἢ ἐπίσκηψιν, μέγροι; ἡμῶν.

Τούτου δὲ ἀποδείξις; ἡ μεγάλη ἐκεῖθεν, πρὸ καὶ μετὰ τὴν Διδῶ, ὡς διασκεδασμὸς ἡλικίων ἀκτίνων, ἀκτινοβολία τῶν Φοινίκων, ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τῶν ὁποίων ἀνὰ τὴν ἀκτὴν ἡμᾶς; θάλασσαν ὑπῆρξεν ἡ θαυμασιωτέρα διαπαιδαγώγησις τῶν ἑλληνικῶν λαῶν περὶ τὸ ἐμπόριον, περὶ τὴν τέχνην, περὶ τὴν ἐπιστήμην, περὶ τὴν θεολογίαν, περὶ τὴν μεταρυστικὴν θεωρίαν.

(Ἀκολουθεῖ)

N. Πιθαράκης

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΣΥΛΛΕΧΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ

ὑπὸ ΝΙΚ. ΑΝΤ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ δικηγόρου

Τ' ἀποφθέγματα ἀγράφου φωνῆς
ἔστιν εὐστοχίματτα.

Διογένους Λαέρτιος

361. Ὅσον περισσότερον εἶνε τις τίμιος τόσῳ δυσκολώτερον εἶνε νὰ νομίσῃ, ὅτι οἱ ἄλλοι δὲν εἶναι τοιοῦτοι.

362. Ἀκούετε ἐκείνον, ὅστις σᾶς ἀγαπᾷ τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται νὰ σᾶς ἀντιλέγῃ καὶ νὰ σᾶς δυσαρεστή, λέγων τὴν ἀλήθειαν.

363. Οἱ παραπονούμενοι κατὰ τῆς τύχης πολλάκις δὲν πρέπει νὰ παραπονῶνται εἰ μὴ καθ' ἑαυτῶν.

364. Ὁ ὀραιοτέρος στολισμὸς μιᾶς οἰκίας εἶνε ἡ ἀρετὴ τοῦ κυρίου τῆς.

365. Εἶνε ἴδιον τῆς τύχης τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων νὰ μὴ ἔχωσιν εἰ μὴ βραχεῖαν καὶ ταχεῖαν διάρκειαν.

(1) προβλ. ΠΑΡΟΣ—ΤΗΝΟΣ, ΠΟΡΟΣ—ΠΕΤΙΩΝΕΙΑ, ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ—ΑΘΗΝΑΙ πρὸς τὰ ΠΑΡ-ΝΗ(Θ)ΟΣ, ΠΑΡ-ΝΑΣΟΣ,

366. Ἡ τύχη δὲν φαίνεται τυφλή εἰ μὴ εἰς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν κάμνει καλόν.

367. Εἴμεθα τοσούτω ματαιόδοξοι, ὥστε ἡ ἐκτίμησις μικροῦ ἀριθμοῦ προσώπων, τὰ ὁποῖα περιστοιχίζουσιν ἡμᾶς, μᾶς ἀρκεῖ.

368. Ἡ πολλὴ μετριοφροσύνη καὶ ἡ πολλὴ καλοσύνη ἔχουσι θέλητρα μείζονα ἢ ἡ ὠραιότης.

369. Τὸ μόνον πράγμα, ὅπερ κολακεύει περισσότερο τὸν ἄνθρωπον, εἶνε ἡ ἐλπίς.

370. Τοιοῦτον εἶνε τὸ θέλητρον τῆς ἀρετῆς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι λατρεύουσιν αὐτήν.

371. Ὁ χρόνος καταστρέφει τὸ πᾶν· τὸ μάρμαρον, ὃ ὀρεῖχαικος, οὐδὲν δύναται τ' ἀντιστῆ εἰς τὰς προσβολὰς του.

372. Τὸ νὰ μὴ ἀγαπᾷ καὶ ἐκτιμᾷ τις ἕτερον εἰ μὴ ἑαυτὸν τοῦτο εἶνε ἴδιον τοῦ ἐγωῖστοῦ.

373. Ὅσον περισσότερο ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ, τόσῳ περισσότερο διαφθείρονται.

374. Θὰ ἀπεφεύγομεν πολλὰς λύπας, ἐὰν ἐγνωρίζομεν νὰ μετριάζομεν τὰ πάθη μας.

375. Οἱ ἡγεμόνες ἐκτιμῶσιν, ἀλλὰ δὲν ἀγαπῶσι ποσῶς ἐκείνους, οἵτινες, λέγοντες τὴν ἀλήθειαν, δὲν φοβοῦνται τὴν δυσμένειάν των.

376. Τὸ νὰ ἐγκαταλίπῃ τις τὴν ζωὴν, ἵνα ἀποφύγῃ τὰς προσβολὰς τῆς τύχης, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν ᾔθελε τραπῇ εἰς φυγὴν ἐπονείδιστον ἐναντὶ τοῦ ἐχθροῦ.

377. Οὐδὲν περισσότερο τῆς φιλίας συντελεῖ εἰς τὸ νὰ καθιστᾷ τὴν ζωὴν γλυκεῖαν.

378. Ὁ φοβούμενος μήπως ὁ θάνατος ἔλθῃ νὰ κτυπήσῃ αὐτὸν ὑποφέρει πλεον ἐκείνου, ὅστις ἀποθνήσκει.

379. Τῶν ἐπιστημῶν αἱ μὲν ῥίζαι πικραῖ, οἱ δὲ καρποὶ γλυκεῖς.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Ὅσῳ ἡ ὥρα φεύγουν βιαστικά
καὶ μὲ τὰς μέρας χάνονται στὰ χρόνια
τόσο ἡ καρδιά μου πρὸς βαρεὶα χτυπᾷ,
καὶ τὴν σκεπάζουν τῆς ψευτιάς τὰ χρόνια!

Ὅπου ἂν στρέψω βλέμμα, ἡ ψευτιὰ
στὴ ὁμορφῇ τῇ πλάσι βασταεῖ
ἐνέκρω· ἡ ἀλήθεια κ' ἡ ἴσθ' ἴσθ'
στὸ τάφο τῆς ἐπάνω ἀναδεύει!

Κάθε καλὸ ἐχάθηκε μ' αὐτὴ
καθ' αἴσθημα νεκρῶθηκε στὸ στήθος,
μόνο σταις ἱστορίαις εἶν' γραφτὴ
καὶ φαίνεται σ' ἅν νάταν ἀλλοτρίος μύθος.

Στὸ βλέμμα τοῦ Πατέρα τὸ γλυκὸ
σ' αἶψ' Μάνας τὴν ὁλόθερμη ἀγάλη
στὸ γέλιο τ' ἀδερφοῦ μόνο γροικῶ
αἰσθάνομαι ἀλήθεια. Ὅχι ἄλλη.

Μόνο ἐκεῖ τὸ ψέμμα δὲν χωρεῖ
ἐκεῖ ναι ἡ ἀλήθεια, ἐκεῖ μένει
ὁποῖος ἀλήθεια θέλει νὰ χαρῇ
ἐκεῖ ὡς τὴν λατρεύσῃ θρονιασμένη!

Ἐν Χαλέπῳ Αὐγούστου

Μαρίνα

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

— Ὁ Γυμνασιάρχης Χανίων.

Πελοῦς ἐσχάτως ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ Γυμνασιάρχου Χανίων καὶ τῆς κακοδιοικήσεως τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος Χανίων.

Δὲν συμφωνοῦμεν πρὸς τοῦ ἐπιρρίπτοντα ὁλόκληρον τὴν εὐθύνην εἰς τὸν τέως Γυμνασιάρχην κ. Ζολινδάκη, ὅστις ἐράνη ἐργασθεῖς ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ γοήτρου τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου, κἀκεῖ φρονοῦμεν ὅτι τὰ αἰτία πρέπει νὰ ἀνζητηθῶσι καὶ εἰς τὸ περιβάλλον ἡμῶν καὶ εἰς τὰς νέας ἰδέας ὑπ' ὧν ἤρξατο ἐμφορευμένη ἡ νεολογία ἡμῶν καὶ τὸ σπουδαίωτερον εἰς τὸ δύσκολον τῆς διευθύνσεως 400—500 νέων ὅπου ἀριθμοῦσι τὰ Γυμνάσια ἔνευ συνδρομῆς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας.

Ὁ νέος Γυμνασιάρχης κ. Ἐμμ. Γενεράλις καὶ ἄλλοτε εἰς κρίσιμους περιστάσεις ἐράνη σωτὴρ τῆς τοῦ ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν μαθητῶν ἔστω καὶ ἐπὶ μικρὸν δυστυχῶς καὶ νῦν ἐν μάλιστα, παρούσης τῆς Βουλῆς, κηροθωθῇ νὰ ληφθῶσι ὑπ' ὄψιν οἱ ὅροι καὶ αἱ τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας ὁ κ. Γενεράλις θεωρεῖ ἀναγκαῖας, πεπνυμένος ὅτι τὸ Γυμνάσιον ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του θὰ ἀρθῇ εἰς τὴν ἐμπέπουσαν περιουσίαν εἰς τὴν καὶ ἄλλοτε εὐρίσκετο.

+

— Ἡ 25 Αὐγούστου

Ἡ 25 Αὐγούστου εὐλόγως δύναιται νὰ ὀνομασθῇ ἡμέρα θλίψεων Κρητικῶν ἐπεταίων, ἐνεκα τῶν κατ' αὐτὴν διαδραματισθέντων εἰς διαφόρους ἐποχὰς σημαντικῶν Κρητικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀποσπῶ εἰς ἀνεκδότου Κρητικοῦ χρονολογικοῦ πίνακος μου χάριν τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος».

Ἐν ἔτει 88 μ. χ. τελευταίᾳ τοῦ πρώτου Ἰερέως καὶ πάτρωνος τῆς Κρήτης Ἐπισκόπου Γορτύνης Τίτου, ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν, ὃν ἀπέστειλεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶνα τὰ ἐλλείποντα διορθῶσι· Ἡ ἐκκλησία κατέταξεν αὐτὸν μετὰ τῶν Ἀποστόλων.

Ἐν ἔτει 1825 ἄλωσις τοῦ προurigίου Γραμβούσης ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν.

Ἐν ἔτει 1867 μάχη φονικὴ εἰς Ἀλιγάνου καὶ Λούλον Κερμαίων τῆς Κυδωνίας.

Τῷ αὐτῷ ἔτει μάχη εἰς Σάισιν καὶ ἦν εἰς τὴν θίσιν τὸ «Κάτω Μουρὶ εἰς τὸ Ἀρκαδοῦν» ξιφουλκήσαντες οἱ χριστιανοὶ ἱππεῖς ἐτραπῆν εἰς φυγὴν τὸν προτορχμόντα πολυἀριθμον τουρκικὸν στρατὸν.

Ἐν ἔτει 1898 παραδόχῃς τῶν χριστιανικῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως Ἡρακλείου καὶ τριήμερος σφαγὴ ἑκατοντάδων χριστιανῶν. Κατ' αὐτὴν ἐφονεύθησαν καὶ δεκάδες Ἀγγλοὶ καὶ ἐτραυματίσθησαν τριάκοντα τρεῖς, ὧς διαλαμβάνει τὸ ὑπ' ἀριθ. 43 φύλλον τῆς ἐφημερίδος «Ἀληθεία» ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἐξηκριθωμένα ὀνόματα θανατωθέντων Χριστιανῶν.

Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκης

+

— Τὸ παγοδρομὸν ποδηλάτων

Ὁ Ἀμερικανὸς Fraedelle ἐπεῖρε ποδηλάτων κατὰλληλὸν νὰ πορεύηται εἰς ἐπὶ τοῦ πάγου μετὰ μεγάλῃς εὐκολίας. Ὁ μηχανισμὸς τοῦτου ἀπλοῦς καὶ πρακτικὸς ὡς συνίσταται ἐκ δύο μοχλῶν ὁλίγων ἐπικεκμηῶν ἐμπροσθεν, προσηρμοσμένων κατὰ μῆκος τοῦ μὲν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐμπροσθεν τροχῶ τοῦ κοινοῦ ποδηλάτου, τοῦ δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ ὀπισθεν τροχῶ. Τὰ ποδῶπλακτρα (κοινῶς πετάλ) θέτουσιν εἰς κίνη-

σιν μικρὸν τροχὸν ὠπλισμένον κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτὴν ὁδὸν των μακρῶν, ὁξέων καὶ ἰσχυρῶν, οἷτις ἐμπλέκονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γλίσσης καὶ τοιοῦτοτρόπως, ὡθῶνται τὸ μηχανήμα καὶ θέτουν αὐτὸ εἰς κίνησιν.

— "Αροτρον διανοίγον χάνδακας

Ὁ "Αγγλος Fowel ἐρεῖν ἀροτρον ἀμύλητον θυνάμενον νὰ διανοίξῃ χάνδακας ἐνὸς μέτρου βάρους καὶ ἑκατομυλίου. Τὸ ἀροτρον τοῦτο εἶναι καὶ ὅλα ὁμοίον πρὸς τὰ κοινὰ ἀμύλητα ἀροτρα. ἔχει ἀνὰ πρῶτον αὐτοῦ ἀμύλητον μηχανήμα, ἥτις θέτει κατὰλλήλως εἰς κίνησιν δύο τροχοὺς, τοποθετημένους ἐκτὲρ ὡθεν αὐτῆς, οὗτοι ὡθῶντες τὸ ἔδαφος κινῶσι ὁλόκληρον τὸ μηχανήμα ὅπως διανοίγῃ χάνδακας βάθους τὸ πολὺ μέτροις 1,25 τοῦ μέτρου.

I. S. K.

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΜΟΖΑΡΤ

[Ἐκ τῶν ἀνεκδότων μεταφράσεων Ν. Καρδατάκη]

[Συνέχεια καὶ τέλος]

"Ὅταν ὁ Βολφγαν ἔπαυσε νὰ παίξῃ ὅπως ἀναπαύσῃ τὸ μικρὸν σῶμα του καὶ ἀπομαζῇ τὴν τὸν μετακίνησιν τοῦ περιβρέλλοντος ἰδιώτα ἡ Αὐτοκράτειρα τοῦ ἐνευσε νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ τὸν ἀσπασθῇ. Ἡ γένη ἀμείσως ἀλλὰ τεθορυβημένος ἐκ τῶν ἐγκομιῶν τῆς λαμψέως τῶν ἀπειριθῶν λαμπτήρων καὶ τῆς κοπώσεως ἐκ τῆς πολυοῦ ἀκίνητης εἰς τὸ πρῶτον βήμα ὠλισθήσας καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ στιλβουέπι-πέδου. Νεανίαν ὡραία οὐκ ἤ Παναγία τοῦ Ραφαήλ, ἔδραμε καὶ τὸν ἀνήγαγε μετὰ στοργῆς. Ὁ ἑκτοπῆσας, μικρὸν μου φίλε; τὸν ἠρώτησεν ἑντρομος. Γυμνασθὲν ἐκτὸς ὡραϊότητος τῆς τῶ παιδίου δὲν ἀπῆν-τησεν ἀλλὰ συνέλθον μετ' ὀλίγον συνέσφιγξεν ἐντὸς τῶν μικρῶν χειρῶν του τὴν ἐπίσης μικρὴν ἰδίαν τῆς καὶ εἶπε: "Δεσποινίς εἰσθε ὡραϊότης καὶ θέλω νὰ σὲ νομμευθῶ.

"Ἐκρήεις γίλιωτος ὑπεδέχθη τοὺς λόγους τούτους, πλὴν τὸ παιδίον ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συγγνώμης ἐπανάλαθεν: "Ὁνομαζομαι Βολφγαν Μόζαρτ, ὑμεῖς δὲ: — "Μαρία! Ἀντωννέτα", ἀπήντησεν ἐκείνη μετὰ δεινῆς πάντοτε εἰρωνικῆς.

Τῆς ἡμέρας νεανίαν! "Ὡς ἐγνώριζες ὅτι καθ' ἡμέραν τὸ παιδίον τοῦτο θὰ ἐσταφανότο ἐν Βιέννῃ τὸν ἀτέκνον τῆς ἀθανασίας καὶ θὰ ἀνεκρητύετο ἔσχατος μουσουργός: σὺ θὰ ἐνῆργας τὰς βαθμίδας τῆς λαμπρότητος, νὰ καὶ ὡραία εἰσέτι ἵνα εὖχῃς τὸν θάνατον ὑπὸ τὰς ἄρας τῆς Γαλλίας, δὲν θὰ ἐμειδίης εἰρωνικῶς ὅταν σοὶ ἐξῆραζε τόσον ἀφελῶς τὴν εὐχὴν νὰ γίνῃς μουσουργός σου. Εἶνε ἀληθὲς οὐκ δὲν θὰ ἐλασίλευσε ἐπὶ τοῦ περιβλέποντος ἑαυτοῦ τῶν Γαλλῶν, ἀλλὰ θὰ ἐθαίλειε ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ ἐνθίου συνθέτου καὶ θὰ ἀπέθνησκες ἀκούουσα μίαν λίσιν ἀγαπῆς ἀντὶ αὐτοῦ.

"Ἀλλ' ἐπανάλθωμεν εἰς τὸν νεαρόν ἥρωά μας καθήμενον ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Αὐτοκράτειρας καὶ λαμβάνοντα διαφορά παρ' αὐτῆς ὡδρα.

— Πόσον θερμός! εἶπεν ἀπομασσῶσα τὸ καθυγρόν μέτωπόν του: θὰ εἰσαίκομαι καὶ μικρὸν μου φίλε, δὲν εἶνε ἄλλ' ἔλατ.

— Παντάσῃ, κυρία μου, ἀπήντησεν ἐπὶ ὡδρα ἀφελῶς ἐν ἑκαχάρῳ τράχημα, εἶμαι τελείως εὐτυχὴς ὅταν εὖς ἐστὼ τὸν πατέρα μου, ὅπως καὶ τὴν λατρευτὴν μου μητέρα καὶ κατὰ συνέπειαν λατρεμῶν τῶν κόπων.

— Μικρὰ γενναία καρδιά! ἐφίβησεν ἡ Αὐτοκράτειρα τοὺς ἀγαπῆς λειπὸν πολὺ τοὺς γονεῖς σου;

— "Ὡ! κυρία μου εἶνε τόσον καλοὶ!

— Γνωρίζεις ὅτι ἂν ἐξακολουθῇς ἐργαζομένους καὶ σκεπτομένους, θὰ γίνῃς μίαν ἡμέραν ἔσχατος μουσουργός;

— Τὸ ἐλπίζω, κυρία μου, ἀπήντησεν ἀφελῶς, ὅταν μεγαλώσω θὰ συνθέσω ἑκατάκα μελοδράματα, καὶ οἱ γονεῖς μου θὰ χαροῦν πολὺ ὅταν μὲ ἴδουν σταφανούμενον.

"Ὅταν τις ἀπέπεται ὅπως ὁ μικρὸς Μόζαρτ, φίλε ἀναγνώστη, φθάνει ἀσφαλῶς πρὸς τὸν σκοπὸν του. Καὶ ἤδη ἀπὸ σὲ περιέγραψα τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του ἐναπομένει νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι δεκαπεντα-ἑτῆς συνέθεσε τὸν "Μιθριδάτην", τοῦ ὁποῦ ἡ ἐκτέλεσις ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μιλάνου ἔθεσε τὸ πρῶτον βῆθρον τῆς δόξης του, ἥτις θὰ

προκάλλῃ τὸν θαυμασμόν τῆς ἀνθρωπότητος ἐφ' ὅσον αὐτὴ αἰσθάνεται τὸ ὡραῖον. Θέλετε νὰ μάθητε καὶ πῶς ἀνέπαυε τὰς χεῖρας του, ὅταν ἐκ τοῦ μεγάλου κόπου ἠρῶντο νὰ χρᾶττον τοὺς ἐπὶ τοῦ χάρτου μουσικούς χαρακτῆρας; Τὰς ὕψωνε πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔδειτο ἵνα ὁ Ὑψιστος προστατεύῃ τοὺς οἰκίους του καὶ πάντα δυστυχῇ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

159. Αἶνιγμα καὶ ἀκροστοιχίς.

Φθόγγος, γράμμα, ἀντωνυμία σχηματίζουν βασιλεία, ἂν τὴν μέσῃν τοῦ ἀραιεύσας καὶ τὸν τόνον μεταθέσῃς θὰ ἴδῃς πολλοὺς πατέρας.

"Ἄν ἐν γράμματι πάλιν θέσῃς εἰς τὴν μέσῃν τῶν πολλῶν, ἕνα ζῶον θὰ ἴδῃς πῶς ἀμείσως θὰ κρυβῇ.

"Ἄν τοῦ ζώου τούτου πάλιν τὰ στοιχεῖα ἀνακατέψῃς ἀπὸ τὸν πόνον, φίλτατέ μου, τὸν γιάτρο σου θὰ γυρεύῃς.

"Ἄν τοῦ πόνου τούτου πάλιν τὸν γράμμα του ἀλλάξῃς, θὰ ἴδῃς μὲ ἀπορίαν πῶς εἰς ὅσους θὰ πετάξῃς.

Τώρα νὰ ἡ ἀκροστοιχίς:

"Ἄν τῆς πρώτης λέξεως πρῶτον γράμμα παρῇ καὶ τῆς δευτέρας δευτέρον καὶ οὕτω καθέστης θὰ ἴδῃς πάλιν τὸ ζῶον πῶς τὸ εἶδες παρῆς.

"Ἐστῆλη παρὰ Ν. Καρδατάκη

160. Ἐρωτήσεις.

α') Ποίαν ἀρχαίαν πόλιν ἔχει ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος;

β') Διὰ τί γυρεύει ὁ κυνηγὸς τὸν λαγόν;

γ') Τί διαφέρει τὸ γάλα ἀπὸ τῆς παιγνιόχρατος;

"Ἐστῆλθσαν ὑπὸ τοῦ Ἐλευθερίου Α. Κ. Γεωργίου.

161. Αἶνιγμα.

Εἶμαι ἄνθος τῶν ἀνθῶν ἂν τὴν κεφαλὴν μου κόψῃς δὲν σ' ἀρίνει νὰ προκόψῃς!

"Ἐστῆλη ὑπὸ Ἐμ. Ἰγγλεζάκη

162. Ἐξελιποδύμῳνον

Ἐν—γγλιν—Λαδμν—τ—τὸ—καθ—τς—κν—ρς—πθμν.

"Ἐστῆλη παρὰ Γεωρ. Ι. Κτιστάκη

Λύσεις 19ου φύλλαδιον.

156 Τὸ γράμμα φ, 157 L' éclair, 158 ἡ Βάτος.

Λύται.

Α' Βραδεῖον ἔλαβον οἱ κ. Γιαννικαῖος καὶ Ἰγγλεζάκης. Β' Βραδεῖον ὁ κ. Ἐλευθερίου καὶ Ἐπαῖνον ὁ κ. Παπαηλίας. Τὰ 10 δελτάρια ἐκληρώθησαν εἰς τὸν κ. Ἰγγλεζάκη.

Γονεῖς, Μαθηταί, Κυδευόμενοι

καὶ μεταπωλῶνται διδασκτικῶν βιβλίων

Μὴ προβῆτε εἰς οὐδ' μίαν ἀγορὰν διδασκτικῶν βιβλίων πρὶν ἢ ζητήσατε τιμὰς ὅλων τῶν βιβλίων καὶ λοιπῶν εἰδῶν τοῦ σχολείου ἀπὸ τῶν πρακτορῶν τῶν Ἐφημερίδων καὶ βιβλιοχρητοπωλείων

ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΛΙΚΙΩΤΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ—ΡΕΘΥΜΝΟΝ—ΧΑΝΙΑ

23 ο)ο θὰ ἔχῃτε κέρδος βιβλίον 23 ο)ο

Εἰς τὰ πρακτορεῖα πωλῶνται καὶ τὰ τελευταίως ἐγκριθέντα διδασκτικὰ βιβλία.

ΓΙΑΝΝΑΡΗ ΑΝΤ. Γαλλικὴ Μέθοδος πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλ. Σχολείων καὶ Α. Περθεναγωγείων.

Γραμματικὴ τῆς Ἑλλ. γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν δημ. Σχολείων.

Γεωγραφία τῆς Κρήτης πρὸς χρῆσιν τῶν δημ. Σχολείων.

Κατάλογος Ἀν. Ρημάτων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλ. Σχολείων καὶ Ἀνωτ. Περθεναγωγείων.

Εὐχρηγέλιον ἐκδόσεως Πατριάρχων